

PROLOG

Sunt mai bătrân decât străbunicul meu. Pe vremea celei de-a doua bătălii din Champagne, căpitanul Thibaud de Chasteigner avea treizeci și șapte de ani. A căzut pe 25 septembrie 1915, la ora 9:15 dimineața, între valea râului Suipe și liziera pădurii din Argonne. Am fost nevoit să îmi hărțuiesc mama cu tot felul de întrebări pentru a afla ceva mai mult: eroul familiei este un soldat necunoscut. E îngropat la castelul Borie-Petit, în Dordogne (unde locuiește unchiul meu), dar fotografia i-am văzut-o la castelul Vaugoubert (la un alt unchi): fusese un tânăr înalt, tras ca prin inel, în uniformă albastră, cu părul blond tuns periuță. În ultima scrisoare trimisă străbunicii, Thibaud povestea că nu avea clești cu care să taie sârma ghimpată pentru a-și putea croi drum spre pozițiile dușmanilor. Descriva un peisaj ca de cretă, plat, o ploaie neconținută care transformase întreg terenul într-o mocirlă densă și mărturisea că primise ordinul de a ataca a doua zi în zori. Știa că urma să moară. Scrisoarea pare un *snuff movie*, un film de groază realizat fără trucaje. Dis-de-dimineață și-a

făcut datoria intonând Cântecele Girondinilor: „Să mori pentru patrie e cea mai frumoasă soartă, cea mai demnă de-a fi invidiată!”. Regimentul 161 Infanterie s-a aruncat într-un perete de gloanțe. După cum se putea prevedea, străbunicul și oamenii lui au fost ciopârțiți de mitralierele germane și asfixiați cu clor. Așadar, s-ar putea afirma că Thibaud a fost asasinat de ierarhia militară. Era voinic, era frumos, era tânăr, iar Franța i-a ordonat să moară pentru ea. Sau, mai degrabă, ipoteză care îi oferă destinului său o stranie actualitate: Franța i-a dat ordinul să se sinucidă. Ca un kamikaze japonez sau ca un terorist palestinian, acest tată a patru copii s-a sacrificat în deplină cunoștință de cauză. Acest descendent al cruciaților a fost condamnat să îl imite pe Iisus, dându-și viața pentru ceilalți.

Descind dintr-un viteaz cavaler ce a fost crucificat pe sârma ghimpată din Champagne.

1

ARIPILE RETEZATE

Tocmai aflasem că fratele meu fusese decorat cu Legiunea de Onoare când am fost arestat preventiv. Polițiștii nu mi-au pus imediat cătușele, ci mai târziu, când am fost transferat la Spitalul Municipal, apoi când am fost dus la închisoare, a doua zi seara, în Île de la Cité. Președintele republicii abia ce-i scrisese o misivă încântătoare fratelui meu mai mare, felicitându-l pentru contribuția la dinamizarea economiei franceze: „Sunteți un exemplu al capitalismului pe care ni-l dorim: un capitalism al întreprinzătorilor, nu unul al speculanților.“ Pe 28 ianuarie 2008, la comisariatul arondismentului 8 din Paris, funcționari în uniforme albastre, cu revolverul și pulanul la centură, m-au dezbrăcat în pielea goală pentru a mă scotoci, confiscându-mi telefonul, ceasul, cardul bancar, banii, cheile, pașaportul, permisul de conducere, cureaua și eșarfa, prelevându-mi salivă și luându-mi

12

ampretele digitale, ridicându-mi coaiele pentru a se convinge că nu am ascuns ceva în gaura curului, fotografiindu-mă din față, din profil, din semiprofil, ținând în mâini un carton antropometric, înainte de a mă duce iarăși într-o celulă de doi metri pătrați cu pereții acoperiți de graffiti, de sânge uscat și de mucii. Habar nu aveam în acel moment că, peste câteva zile, urma să asist la înmânarea Legiunii de Onoare fratelui meu, la Palatul Élysée, în sala de festivități, care este mai puțin îngustă decât îmi închipuiam, și că urma să mă uit, prin peretele de sticlă, la vântul care agita frunzele stejarilor din parc, de parcă mi-ar fi făcut semn, chemându-mă în grădina prezidențială. Lungit pe bancheta de ciment, pe la patru dimineața, după seara crâncenă, situația mi se părea simplă: Dumnezeu avea încredere în fratele meu, iar pe mine mă părăsise. Cum de putuseră două ființe, atât de apropiate în copilărie, să aibă destine atât de diferite? Fusesem interogat pentru utilizare de stupefiante, în plină stradă, împreună cu un prieten care, în celula alăturată, bătea cu pumnul în fereastră, lipsit de convingere, dar suficient de regulat pentru a-i lăsa fără umbră de somn pe ceilalți deținuți. Oricum, să fi adormit era o speranță deșartă întrucât, chiar și atunci când cei închiși încetau cu zbierele, polițiștii se injurau cu voce tare pe culoar, de parcă prizonierii ar fi fost surzi. În aer plutea un damf de sudoare, de vomă și de tocană de vită cu morcovi prost încălzită la microunde. Timpul trece foarte încet când nu ai ceas și nimănui nu-i dă prin cap să stingă neonul alb care pâlpaie pe tavan. La picioarele mele, un schizofrenic în comă alcoolică gemea, sforăia și se băsea, căzut pe

13

podeaua mizerabilă, din beton. Deși era frig, simțeam că mă sufoc. Încercam să nu mă gândesc la nimic, însă îmi era imposibil. Când cineva a fost închis într-o chichineață, e îngrozitor câte gânduri poate cloci. Se chinuie fără rost să înlătore panica. Unii se roagă în genunchi să fie lăsați să iasă, pe alții îi cuprind crizele de nervi, uneori chiar încearcă să își pună capăt zilelor ori mărturisesc crime pe care nici vorbă să le fi comis. Aș fi dat orice pentru o carte sau un somnifer. Neavând nici una, nici alta, am început să scriu cele de față direct în minte, fără stilou, cu ochii închiși. Vă urez ca această carte să vă permită să evadați tot atât cât mi-a permis și mie, în noaptea aceea.

FRÉDÉRIC BEGBEDER
UN ROMÂN FRANCEZ

2

FARMECUL DISPĂRUT

Copilăria nu mi-o amintesc. Când spun așa ceva, nimeni nu mă crede. Toată lumea își aduce aminte de propriul trecut. Ce rost ar avea să trăiești dacă ți-ai uitat viața? Nimic n-a mai rămas în mine din mine însumi. De la zero la cincisprezece ani mă aflu în fața unei găuri negre (în sens astrofizic: „Obiect masiv al cărui câmp gravitațional este atât de intens, încât nu lasă să-i scape nicio formă de materie ori de radiație“). Multă vreme mi-am închipuit că sunt normal, că și ceilalți sunt atinși de aceeași amnezie. Însă când îi întrebam: „Îți amintești de copilărie?“, îmi spuneau o grămadă de povești. Mi-e rușine că mie biografia mi s-a tipărit cu cerneală simpatică. De ce nu e și copilăria mea de neuitat? Mă simt exclus din această lume, fiindcă ea are arheologie și eu nu. Mi-am șters urmele ca un criminal evadat. Când aduc vorba despre această infirmitate, părinții ridică ochii în tavan, familia protestează, prietenii din

copilărie rămân cu gura căscată, vechile iubite sunt tentate să apară cu documente fotografice.

„Frédéric, nu ți-ai pierdut memoria. Pur și simplu, nu îți pasă de noi!“

Amnezicii îi rănesc pe cei din jur, apropiații îi cred negativiști, de parcă uitarea ar fi întotdeauna un act voluntar. Nu mint prin omisiune, scormonesc în propria-mi viață ca într-un cufăr gol, fără a găsi ceva. Sunt gol-goluț. Uneori, aud murmure în spatele meu: „Pe ăsta chiar nu reușesc să-l înțeleg“. De acord. Cum să-l categorisești pe unul care habar nu are de unde vine? Cum zice Gide în *Falsificatorii de bani*, sunt „construit pe piloni bătute în apă: nici tu fundație, nici tu subsol“. Pământul îmi alunecă de sub picioare, levitez pe o pernă de aer, nu sunt decât o sticlă plutind pe apele mării, un mecanism al lui Calder. Pentru a plăcea am renunțat să mai am coloană vertebrală, dorindu-mi să mă dizolv în decor ca Zelig, omul-cameleon. Să-ți uiți personalitatea, să-ți pierzi memoria pentru a fi iubit: să devii, pentru a seduce, ceea ce aleg ceilalți. O asemenea dezordine a personalității este denumită, în limbaj psihiatric, „deficit de conștiință centrată“. Sunt o formă goală, o viață fără fond. În camera mea de copil, de pe strada Monsieur-le-Prince, prinsesem în piuneze, pe perete, după câte mi s-a spus, afișul unui film: *Numele meu este Nimeni*. Fără îndoială, mă identificam cu personajul principal.

Niciodată nu am scris altceva decât poveștile unui om lipsit de trecut. Eroii cărților mele sunt produse ale unei epoci din imediat, rădăciți într-un prezent deznădăcinat, locuitori transparenți ai unei lumi în care emoțiile sunt

efemere ca niște fluturi, în care uitarea apără de durere. E posibil, iar eu sunt dovada, să nu păstrezi în memorie decât câteva frânturi de copilărie, și acelea în cea mai mare parte false ori fasonate mai târziu. O astfel de amnezie este încurajată de societatea în care trăim: până și viitorul anterior este pe cale de dispariție gramaticală. În curând, un astfel de handicap va fi ceva banal și cazul meu se va generaliza. Să recunoaștem totuși că nu e ceva obișnuit să dezvoltăm simptomele bolii Alzheimer chiar la jumătatea vieții.

Adesea, din politețe, îmi reconstitui copilăria. „Ba da, Frédéric, nu-ți mai amintești?“ Dau din cap, prevenitor: „A, da, bineînțeles, colecționez vignete ale Editurii Panini, eram fan al grupului The Rubettes, acum mi-aduc aminte“. Sunt dezolat să mărturisesc: de nimic nu-mi mai aduc aminte. Sunt propriul meu impostor. Am uitat cu totul pe unde mă aflu între 1965 și 1980. Poate de asta sunt astăzi un rătăcit. Nădăjduiesc să existe un secret, o vrajă tainică, o formulă magică pe care să o descopăr pentru a putea ieși din acest labirint intim. Dacă nu mi-a fost copilăria un coșmar, atunci de ce acum creierul îmi ține memoria adormită?